Smlouva o vlastním mobilu

1. Je to můj telefon. Zapůjčuji ti ho za následujících podmínek.
2. Vždy budu znát heslo.

Proč je tento bod důležitý a nad čím se zamyslet:

To, že rodič zná heslo k telefonu, znamená, že se bude moct kdykoli podívat na to, co dítě píše, fotí, hledá, hraje a na co se dívá. Jedná se o velký zásah do soukromí, dítě vám bude jistě oponovat, že telefon je přece jeho a že na něco takového nemáte právo. Ano i ne. Vaší základní rolí jako rodiče je dítě chránit a do určitého věku nesete také plnou zodpovědnost za jeho chování. Na druhou stranu to není důvod, proč si pro zábavu pročítat zprávy svých dětí. Domluvte se společně na tom, že jako rodič potřebujete mít možnost zjistit, co se v jejich digitálním životě děje, a že to budete dělat pouze v případě, kdy budete mít opodstatněné důvody. Nečiňte tak, pokud jste se s dítětem na takové možnosti původně nedomluvili. Na váš vztah by to mělo destruktivní vliv.
Toto slídění (pojďme nazývat věci pravými jmény) přináší ale i jisté kontroverze pro rodiče samotné. Držte se proto dvou základních rad. Zaprvé, připravte se na to, že naleznete věci, které se vám nebudou líbit. S vysokou pravděpodobností budete překvapeni slovníkem svého dítěte, možná také zjistíte, že má opravdu hloupé nápady a že dost nadšeně prozkoumává obsah, který vám připadá značně nevhodný. To vše je pro tuto věkovou kategorii typické. Oddělujte to však od toho zásadního, a tím jsou intimní fotografie, projevy nenávisti, riskantní aplikace, podivné platby, znepokojující vyhledávací dotazy jako „sebevražda“, „sebepoškozování“, „drogy“ apod.
Zadruhé si uvědomte, že to, co najdete, je pouze jedním dílkem skládačky života vašeho dítěte. Jde o věci vytržené z kontextu, neúplné a někdy zavádějící. Obsah z telefonu vám poskytuje pouze vodítka, na něž můžete navazovat ve společné komunikaci.

3. Když zvoní, odpověz. Je to telefon. Řekni „ahoj“, pamatuj na dobré vychování. V žádném případě neignoruj vyzvánění, pokud na obrazovce stojí „Máma“ nebo „Táta“. Nikdy.
4. Předej telefon jednomu z rodičů v 19.30 ve všední den a v 21.00 o víkendu. Celou noc bude telefon vypnutý.

Proč je tento bod důležitý a nad čím se zamyslet, se dozvíte v kapitole Tam, kde mobily dávají dobrou noc.

5. Neber si telefon do třídy. S lidmi, se kterými si píšeš, si povídej v reálném světě. Taková životní dovednost se ti bude hodit.
6. Když píšeš domácí úkoly, odlož telefon do jiné místnosti, aby tě nerušil.
7. Pokud spadne do záchodu, rozbije se nebo prostě zmizí, odpovídáš za náklady na opravu nebo nákup nového telefonu. Posekej trávník, najdi si brigádu, uspoř narozeninové peníze. Když se to stane, měl/a bys být připravený/á.

Proč je tento bod důležitý a nad čím se zamyslet:

Dobře promyslete, jaký telefon dítěti koupíte. Na základní škole nejspíš ještě není zvyklé nést vysoký díl zodpovědnosti a strach o drahou věc pro něj může být až příliš svazující. Je-li vaše dítě schopné ztratit tři páry rukavic za měsíc, asi není úplně nejlepší nápad začít posledním modelem iPhonu.

8. Nikdy nepoužívej tuto technologii ke lhaní nebo klamání jiné lidské bytosti. Nezapojuj se do diskusí, které mohou někomu ublížit. Buď dobrým kamarádem/kamarádkou.
9. Nekomentuj, neposílej ani neříkej přes telefon nic, co bys dané osobě neřekl/a z očí do očí.
10. Nevyhledávej a neposílej nic, co bys neřekl/a nahlas nebo neukázal/a před vlastními rodiči. Cenzuruj sám sebe, použij „babiččino pravidlo“: Ukázal/a bys tohle vlastní babičce?

Co je „babiččino pravidlo“? Jde o jednoduchou zásadu, že nebudeš na internetu hledat nebo na něj přidávat obsah, který by sis nedovolil/a ukázat před vlastní babičkou. Nedávej na sociální sítě obsah, který by nemohl viset na babiččině lednici.

11. Nedůvěřuj. Buď v kontaktu pouze s lidmi, se kterými jsi se setkal/a. Neposílej text nebo fotky nikomu, koho neznáš.
12. Prověřuj. Vždy si z více zdrojů ověřuj, co čteš. Obsah na webu tvoří lidé a ti se často mýlí.
13. Neposílej fotografie svých intimních partií. Nesměj se. Jednoho dne budeš v pokušení to i přes svou vysokou inteligenci udělat. Je to riskantní a může to zničit tvůj dospívající, vysokoškolský nebo dospělý život. Za žádných okolností to není dobrý nápad. Kyberprostor je obrovský a silnější než ty. Takové fotografie se dají jen velmi těžko vymazat, čímž navždy utrpí tvoje pověst.
14. Nefoť a netoč miliony obrázků a videí. Prožívej svět kolem sebe. Takové vzpomínky ti zůstanou opravdu navždy.
15. Na veřejnosti vypni telefon nebo ho ztiš. Zejména v restauraci, v divadle, kině nebo při rozhovoru s jinou lidskou bytostí. Jsi slušný člověk, nedovol nějakému smartphonu, aby to změnil.
16. Neber si telefon na rodinné oslavy, na návštěvu k prarodičům apod. Rodina si zaslouží tvou plnou pozornost.

Ač si ji nevybíráme, rodina nám zůstává po celý život jako důležitá kotva. Může nám poskytovat zázemí nebo být důležitým nástrojem k porozumění sobě samému. Rodinné sešlosti a návštěvy příbuzenstva, víkendy u prarodičů… To vše možná dítě považuje za zbytečné a hlasitě to dává najevo. I tak to bez výjimky považuji za nesmírně důležité a obohacující. Je třeba překlenout prvotní odpor a neoblomně hledat společná témata či aktivity.

17. Nepoužívej telefon u jídla a rodinného stolu.
18. Pokud čekáš na zastávce, ve frontě nebo sedíš v autě, odolej pokušení zabavit se telefonem. Nauč se být sám/sama se sebou a svými myšlenkami, uvidíš, že se příjemně překvapíš.
19. Hraj i chytré hry, které tě nutí přemýšlet.
20. Nekoukej do telefonu, když přecházíš silnici. A vůbec, zvedni hlavu od obrazovky. Podívej se na svět, který je kolem tebe, poslouchej přírodu. Jdi na procházku.
21. Pokud to nebude fungovat, vezmu si telefon a v klidu si o tom popovídáme. Začneme znovu. Všichni se pořád učíme, jsme v tom společně.

Každý občas udělá chybu a chyby jsou skvělá věc. Stejně jako bychom měli radikálně změnit pohled na chyby ve škole, přehodnocení přístupu si zaslouží také domácí chybování. Dětem i studentům často připomínám jeden malý pedagogický experiment, během něhož učitel s žáky probíral naučenou látku. Jednoduše pokládal třídě otázky a žáci měli odpovídat. Za každou správnou odpověď dostal žák zelený lísteček. Za každou špatnou červený lísteček, na jehož zadní straně byla napsána správná odpověď a vysvětlení, proč tomu tak je. Na konci takového testu se žáci ocitli v trochu překvapivé situaci. Ti, kteří původně nic neuměli, měli najednou k dispozici mnoho cenných informací, které jim pomohly látce hlouběji porozumět.
Chyby nás vždy učí, proto bychom k nim měli přistupovat pozitivně a chápat je jako možnost společně se něčemu přiučit. Na rodičovství se ale často pohlíží striktně policejně. Za chyby trestáme, připomínáme je, a tak v našem vztahu získává nesprávné chování větší míru prostoru a pozornosti než to správné. Zkusme jako rodiče tuto situaci otočit a začít upozorňovat na to, co se daří. Dodržuje dítě večerní limity odkládání telefonu? Nahlas to oceňme. A pokud se něco nepovede, hledejme důvody, proč se to stalo, a zkusme nastavit nová pravidla, která budou fungovat.